

Iniciació a l'handbol

Número 6

Editado por Ana Mª Ferri Caruana en Valencia

Número 6 de 10

Año: 2023

TEMA 6

CIRCULACIÓ DE BALÓ I DE JUGADORS

ÍNDEX

1. LA INICIACIÓ TÀCTICA GRUPAL
2. ELS MITJANS TÀCTICS OFENSIVS ELEMENTALS
 - 2.1. Unitats bàsiques
 - 2.2. Les asimetries
 - 2.3. Les simetries
3. CIRCULACIÓ DE BALÓ
 - 3.1. Anàlisi dels rols en la circulació de baló.
 - 3.2. Bases tecnicotàctiques d'intervenció
4. CIRCULACIÓ DE JUGADORS
 - 4.1. Classificació i característiques
 - 4.2. Bases tecnicotàctiques d'intervenció.
5. LA BASCULACIÓ
 - 5.1. Classificació i característiques.
 - 5.2. Bases tecnicotàctiques d'intervenció.
6. EL DOBLATGE
 - 6.1. Bases tecnicotàctiques d'intervenció.
7. BIBLIOGRAFÍA

1. LA INICIACIÓ TÀCTICA GRUPAL

Segons Antón (1998) . els mitjans tàctics grupals són estructures de col·laboració que es produïxen en el joc i comporten la coordinació recíproca entre les accions individuals de dos jugadors com a mínim. Constituïxen la base de la formació i desenrotllament del joc col·lectiu d'un equip i altres aspectes tàctics més complexos (sistemes de joc, enllaços entre fases de joc, etc.) .

Es dividixen en mitjans tàctics grupals ofensius i defensius (Fig.1). Els primers s'efectuen quan el propi equip es troba en possessió del baló. Es dividixen al seu torn en:

- ELS MITJANS TÀCTICS OFENSIVS ELEMENATLS: són les asimetries i les simetries
- ELS MITJANS TÀCTICS OFENSIVS SIMPLS: són estructures de col·laboració ofensiva que han d'utilitzar-se permanentment en el joc, siga quina siga la situació, servint com a base dels mitjans tàctics de major complexitat. Es dividixen en circulació del baló i circulació de jugadors.

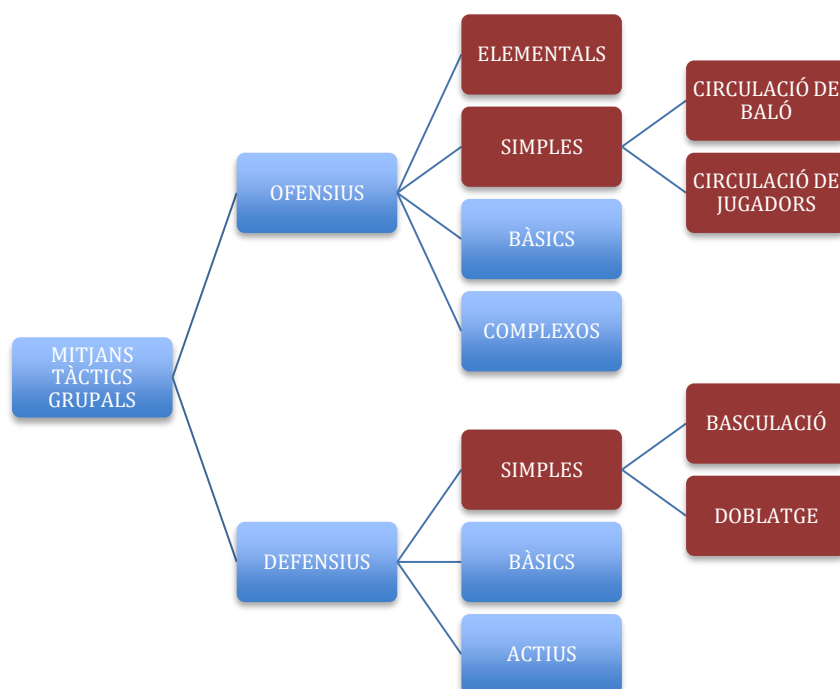

Figura 1. Els mitjans tàctics grupals

- ELS MITJANS TÀCTICS OFENSIVS BÀSICS: són estructures de col·laboració en les quals diversos jugadors coordinen els seus rols per a aconseguir superioritat sobre la defensa. Basats a crear i aprofitar espais lliures a través de desplaçaments i passes (passe i va,

encreuament i penetracions successives) , i a través de l'obstaculització dels defensors (bloqueig, pantalla i cortina) .

- ELS MITJANS TÀCTICS OFENSIVS COMPLEXOS: són formes de joc circulants, en les que diversos jugadors simultàniament realitzen recorreguts fora dels seus llocs específics.

Els mitjans tàctics grupals defensius són aquells que es duen a terme quan el propi equip no té la possessió del baló. També podem dividir-los en:

- ELS MITJANS TÀCTICS DEFENSIVS SIMPLS: estructures de col·laboració defensiva que han d'utilitzar-se permanentment en el joc, siga quina siga la situació, servint com a base dels mitjans tàctics de major complexitat. Són la basculació i el doblatge.

- ELS MITJANS TÀCTICS DEFENSIVS BÀSICS: estructures de col·laboració en les quals diversos jugadors coordinen els seus rols per a evitar la superioritat de l'atac quan este empra mitjans ofensius bàsics. També podem definir-los com a reaccions preestablides de col·laboració que adopta la defensa davant d'una actuació atacant concreta o mitjans reactius (Antón, 2002) . Són la defensa del passe i va, de l'encreuament, de les penetracions successives, del bloqueig, de la pantalla, de la cortina i la col·laboració defensa-porter.

- ELS MITJANS TÀCTICS DEFENSIVS ACTIUS: estructures de col·laboració en les quals diversos jugadors coordinen els seus rols per a aconseguir un avantatge sobre l'atac.

2. ELS MITJANS TÀCTICS OFENSIVS ELEMENTALS

2.1. Unitats bàsiques

Els mitjans elementals són les asimetries. Per tant, el primer problema que dos jugadors han de saber resoldre coordinadament és el de superar a un defensor, és a dir, els jugadors han de saber resoldre un 2 contra 1 (2x1) . Així, doncs, la resolució de la asimetria 2x1 seróa el primer concepte elemental a ensenyar. Una vegada s'ha après la resolució del 2x1, es passaria a la resolució del 2x2, i són els mitjans bàsics els que ens ajudarien en este propòsit. Si al handbol es juga 6x6, haurem d'ensenyar als alumnes a resoldre coordinadament un 2x2. Així, doncs, podem concloure que les dos unitats bàsiques a dominar pels jugadors són:

Asimetrías: el 2x1

Simetrías: el 2x2

Com a norma general, les publicacions relacionades amb l'ensenyança del handbol expliquen de forma molt clara com ensenyar els aspectes tècnics individuals als jugadors. Si a un jugador li donem informació de com realitzar un gest tècnic i li expliquem que ha d'ajustar la seua intervenció a paràmetres com els companys, adversaris i mòbil, que es desplacen a velocitats variades i dins d'un espai més o menys reduït, és impartisquen-te també explicar-li com resoldre una situació de superioritat o igualtat numèrica.

2.2. Les asimetries

Les asimetries són mitjans tàctics col·lectius ofensius elementals que es caracteritzen per la presència d'un jugador atacant més, en la relació atacants defensors. És la unitat bàsica, és a dir, la més elemental, el 2x1.

2.2.1. El 2 contra 1 (2x1)

Situació tàctica grupal on s'enfronten dos atacants contra un defensor. Respecte a la distribució espacial podem distribuir als atacants en dos línies, amb 0, 1 o 2 jugadors, mentres que al defensor, al ser només u, ocuparà una única línia.

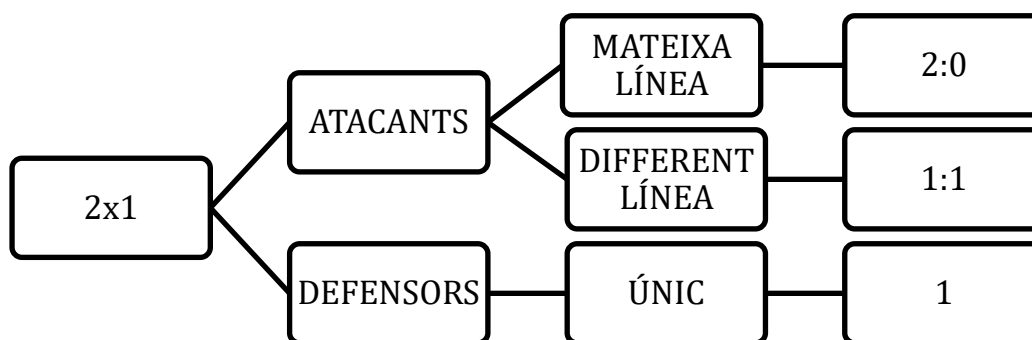

Figura 2. Distribució dels jugadors per línies en les asimetries 2x1

Així doncs , les opcions de treball seran:

- 1) Atac en la mateixa línia 2:0 i defensa 1
- 2) Atac en diferents línies i defensa 1

Les situacions pràctiques d'aprenentatge les exposem a continuació i es presenten amb els punts següents:

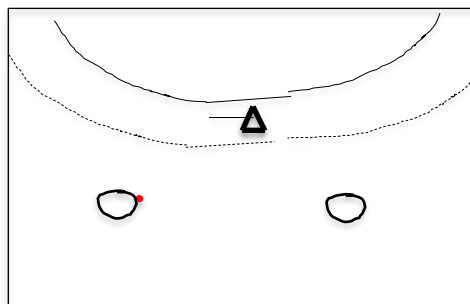
- Situació. Definició del problema tàctic motor a solucionar.
- Gràfic. Descripció gràfica espacial del problema motor a resoldre.
- Decisió del defensor. Resposta del o dels defensors davant de l'acció ofensiva d'un o més jugadors , o iniciativa del defensor.
- Solució ofensiva. Percepció i identificació de l'estímul del defensor o defensors rebut. Solució motora a l'acció o resposta del defensor o dels defensors. És a dir, identificació de l'estímul i automatització de la presa de decisió.

Asimetria 2x1

Situación 1: 2 atacants en la mateixa línia contra un defensor

ATAC 2:0

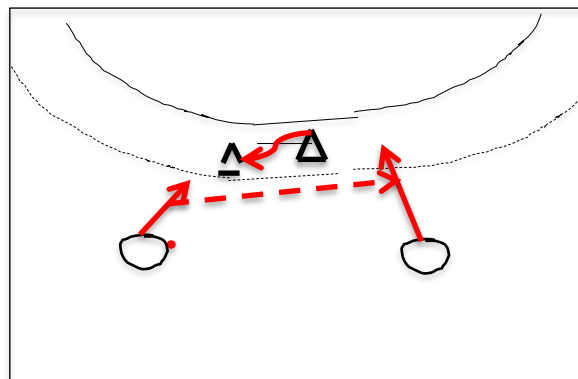
DEFENSA 1

1ª Opció de decisió del defensor

El defensor decidix defendre a l'atacant que porta el baló.

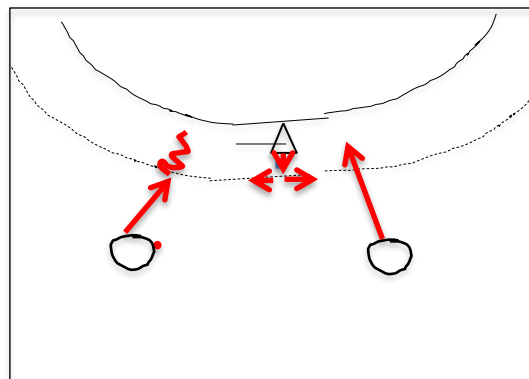
Solució ofensiva: L'atacant que porta el baló se'l passa a l'atacant sense baló que progressa, si és necessari en bot.

2ª Opció de decisió del defensor

El defensor decidix quedar-se entre els 2 atacants dissuadint i creant incertesa al jugador amb baló.

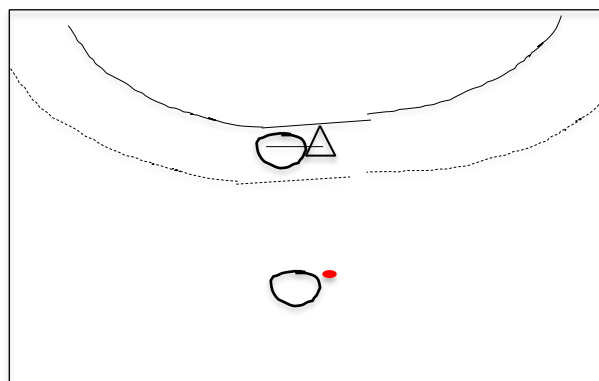
Solució ofensiva: L'atacant que porta el baló progressa, si és necessari en bot.

Situació 2: Atacants en diferents línies (escalonats) contra un defensor

ATAC 1:1

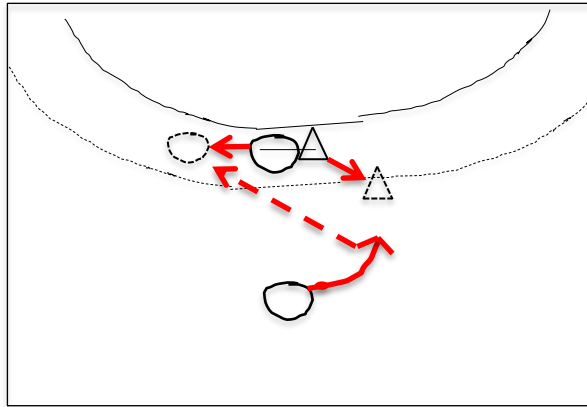
DEFENSA 1

1ª Opció de decisió del defensor.

El defensor decidix defendre a l'atacant que porta el baló.

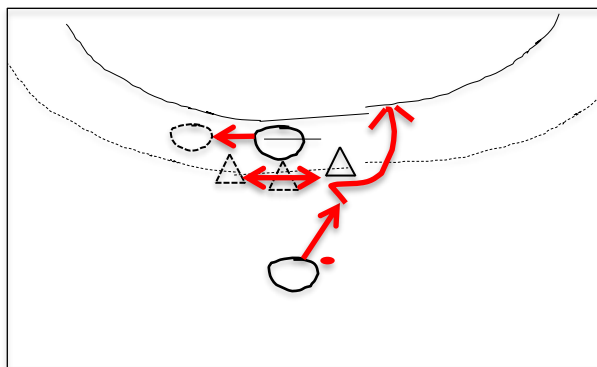
Solució ofensiva: L'atacant que porta el baló se'l passa a l'atacant sense baló que es desplaça en sentit contrari.

2ª Opció de decisió del defensor.

El defensor decidix quedar-se entre els 2 atacants dissuadint i creant incertesa al jugador amb baló.

Solució ofensiva: L'atacant que porta el baló progressa, si és necessari en bot.

Progresió de la dificultat

Cada una de les situacions han de ser treballades combinant els factors de dificultat com l'espai, el temps i/o la intensitat defensiva. El primer factor es relaciona amb la reducció de l'espai per a realitzar els desplaçaments. Igualment la proximitat dels defensors serà major, la qual cosa disminuirà el temps de presa de decisió i per

consegüent la realització ràpida de les accions. Respecte a la intensitat defensiva, té una estreta relació amb el temps de percepció, decisió i execució dels jugadors atacants. Si els defensors actuen a una major intensitat, dificultaran per un costat els moviments dels atacants, però igualment, reduiran el seu temps per a poder percebre i prendre decisions.

En este punt, convé apuntar que el fet de que el professor se situe en la posició de defensor modulant la resposta de l'atacant, té una importància vital per a determinar el nivell de resposta adequada o no, del mateix. Inclús el fet es que els propis alumnes moderen eixa resposta de l'atacant, els oferix feedback sobre els errors que cometem els seus companys, la qual cosa els ajudarà a reconèixer els seus propis errors abans situacions semblants. La combinació de la dificultat d'estos factors, augmentant-la o disminuint-la, en funció de l'aprenentatge dels jugadors, ens permetrà graduar la dificultat de les activitats a desenrotllar.

La metodologia tradicional indica que la progressió indica que la progressió de la dificultat ha de ser de menor a major. Segons els alumnes vagen resolent amb seguretat i soltesa les situació de 2x1, començarem a treballar les situacions motrius següents: 3x2, 4x3, 5x4 i 6x5. La relació entre els llocs específics per al treball d'asimetries es detalla en la següents figures.

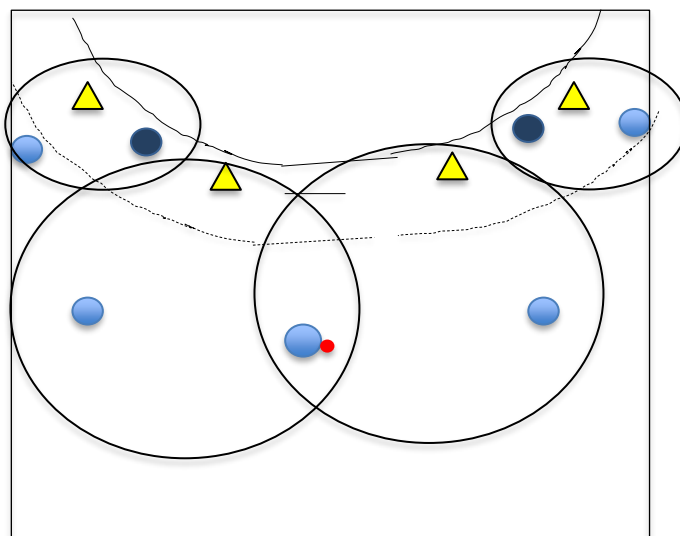

Figura 3. Relació entre llocs específics en la mateixa línia.

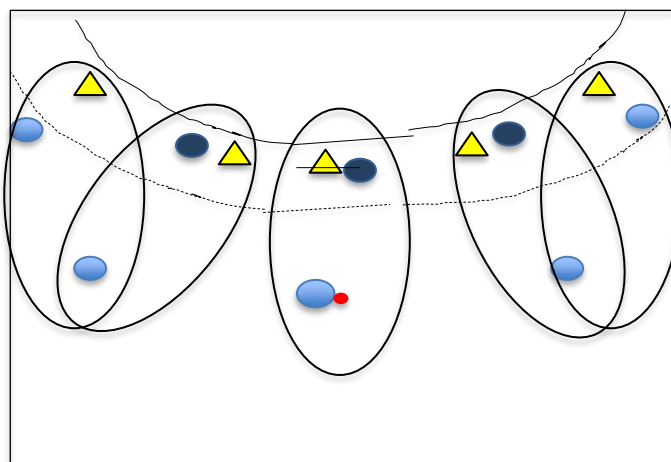

Figura 4. Relació entre llocs específics en diferents línies.

2.3. Les simetries

Les asimetries representen la relació de la igualtat numèrica entre els atacants i els defensors. Estan directament relacionades amb els mitjans tàctics bàsics. La unitat bàsica, és a dir, la més elementa és el 2x2.

2.2.1. El 2 contra 2 (2x2)

Situació tàctica grupal ofensiva on s'enfronten dos atacants contra dos defensors.

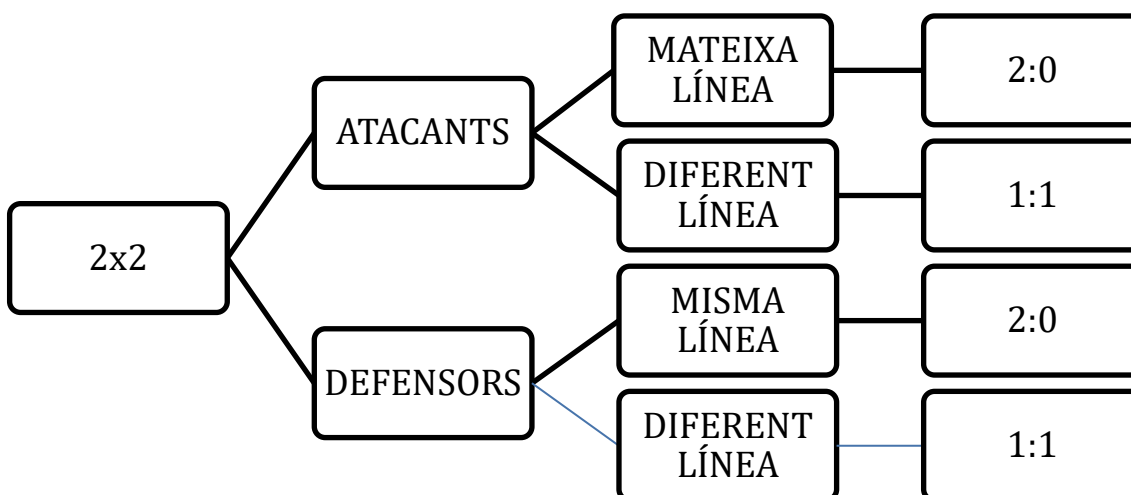

Figura 5. Distribució dels jugadors per línies en la simetria 2x2.

Així, doncs, les opcions de treball relacionant jugadors en atac i defensa segons línies defensives seran:

1) Atacants en la mateixa línia 2:0

Defensa: 2:0 y 1:1

2) Atac en diferents línies 1:1

Defensa 2:0 y 1:1

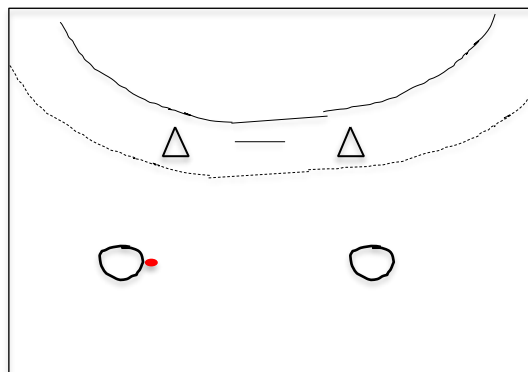
Simetria 2x2

Situació 1: 2 atacants en la mateixa línia contra 2 defensors en la mateixa línia.

Concepte Par (encreuament). Concepte Impar (continuitat)

ATAC 2:0

DEFENSA 2:0

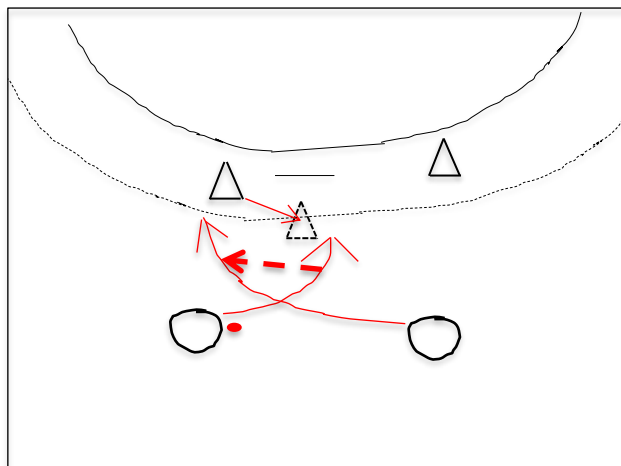

1ª Opció de decisió del defensor.

L'atacant amb baló és defés pel seu oponent directe (parell) .

Solució ofensiva: L'atacant sense baló s'encreua per darrere de l'atacant amb baló.

L'atacant amb baló li passa el baló.

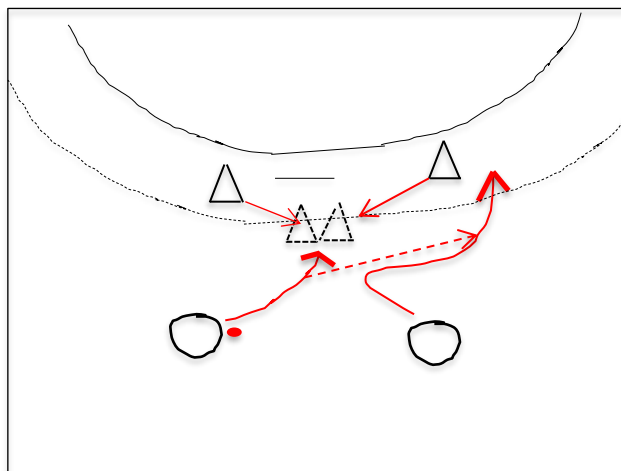

2a Opció de decisió del defensor.

L'atacant amb baló és defensat pel seu oponent no directe (imparell).

Solució ofensiva: L'atacant sense baló continua la seua trajectòria sense encreuar-se.

L'atacant amb baló li passa el baló (continuïtat) .

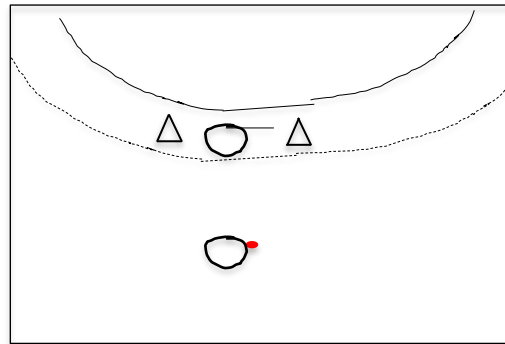

Situació 2: 2 atacants en diferent línia contra 2 defensors en la mateixa línia.

Concepte Par (bloqueig estàtic, guanyar posició). Concepte Imparell (busca d'espai lliure)

ATAC 1:1

DEFENSA 2:0

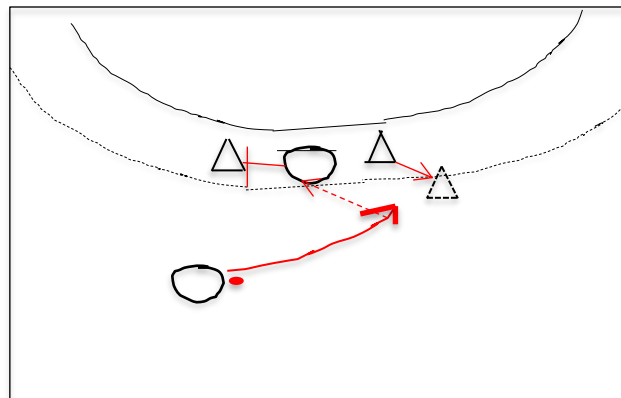

1ª Opció de decisió del defensor.

L'atacant amb baló és defés pel seu oponent directe (parell).

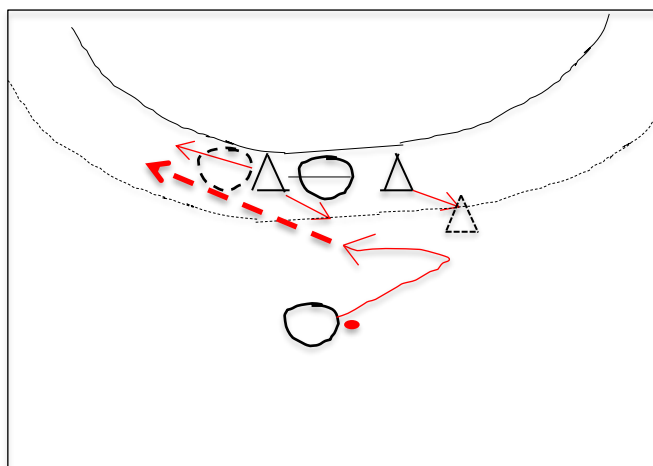
Solució ofensiva: L'atacant sense baló gana la posició, bloquejant estàticament al seu oponent directe. L'atacant amb baló li passa el baló.

2a Opció de decisió del defensor.

L'atacant amb baló després d'un canvi de direcció és defés pel seu oponent no directe (imparell) .

Solució ofensiva: L'atacant sense baló busca l'espai lliure. L'atacant amb baló li passa el baló.

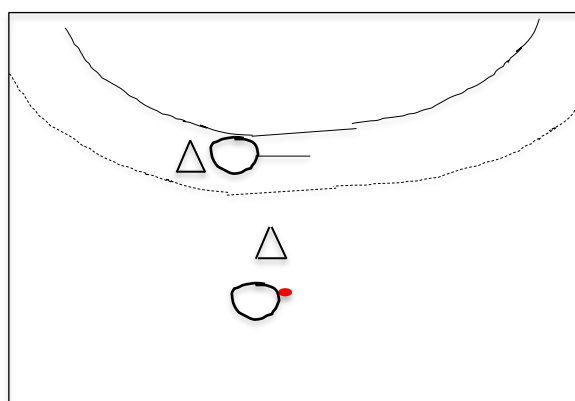

Situació 3: 2 atacants diferents línies contra 2 defensors en diferents línies. Concepte

Par (passada i va).

ATAC 1:1

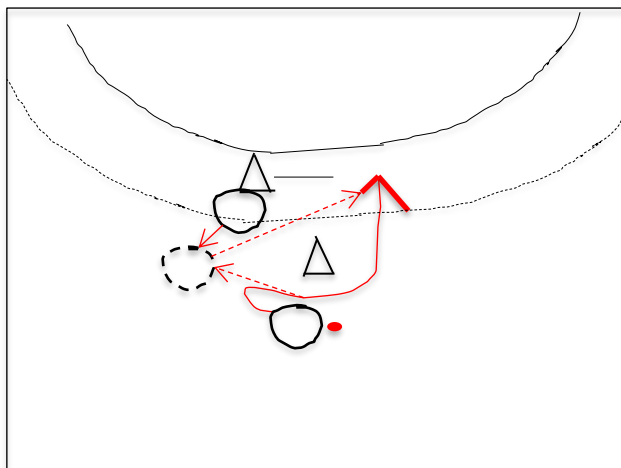
DEFENSA 1:1

1ª Opció de decisió del defensor.

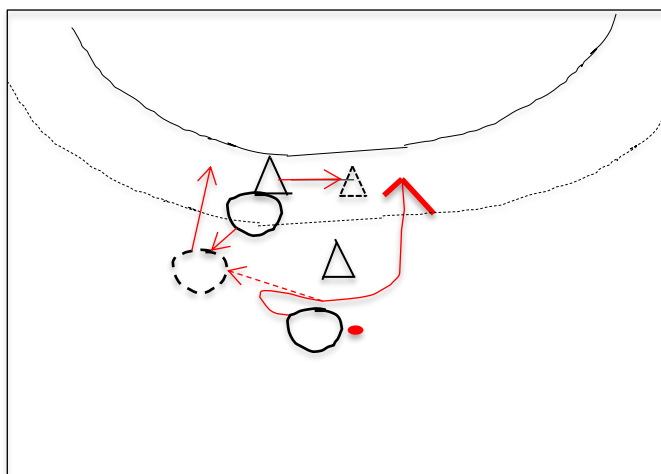
L'atacant amb baló és defés pel seu oponent directe (parell) .

Solució ofensiva: L'atacant sense baló recolza al seu company oferint-se per a rebre el baló. Ho rep, el seu company es desmarca i li passa.

2a Opció de decisió del defensor.

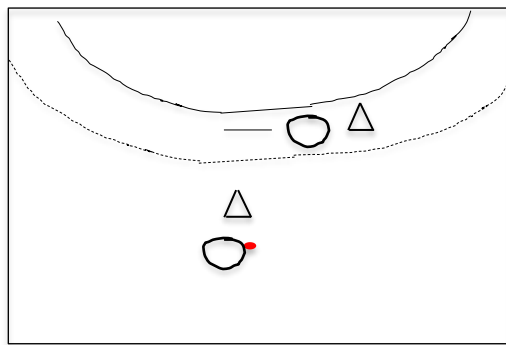
L'atacant amb baló és defensat pel seu oponent directe (parell) . El defensor del jugador sense baló defensat al jugador amb baló després del desmarcatge. *Solució ofensiva:* L'atacant sense baló recolza al seu company oferint-se per a rebre el baló. Ho rep, el seu defensor, defensat al seu company. El jugador continua cap a porteria.

Situación 4: 2 atacants diferent línea contra 2 defensors en distinta líneas. Concepto impariell (bloqueig dinàmic).

ATAC 1:1

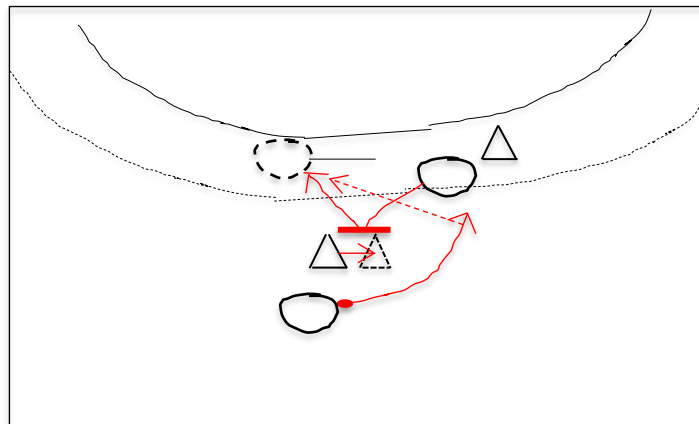
DEFENSA 1:1

1ª Opció de decisió del defensor.

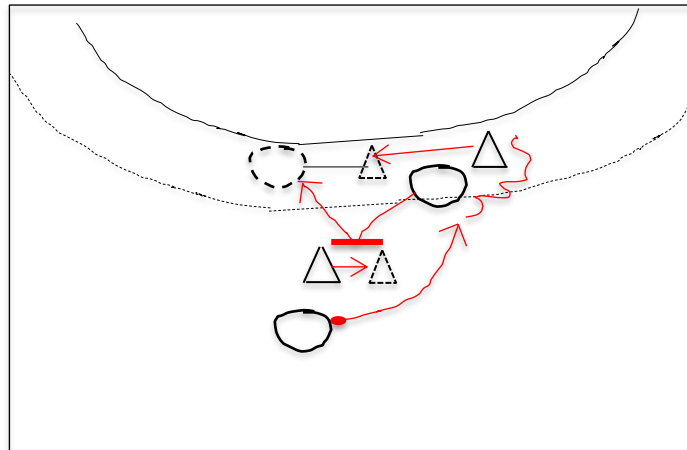
L'atacant amb baló és defés pel seu oponent directe (parell) .

Solució ofensiva: L'atacant sense baló bloqueja al defensor del seu company. El jugador amb baló continua i passa el baló al seu company.

2a Opció de decisió del defensor L'atacant amb baló és defés pel seu oponent directe (parell) .

Solució ofensiva: L'atacant sense baló bloqueja al defensor del seu company. El jugador amb baló continua i progressa a porteria. Ara és defés pel seu imparell. El bloquejador busca l'espai lliure i el seu company li passa el baló.

Progresió de la dificultat

Seguiríem els mateixos principis proposats per a les asimetries. No obstant això, pel fet que en les simetries s'introduïxen elements tecnicotàctics més avançats, com ara el passe i va o el bloqueig dinàmic, les progressions avançaran d'una forma més lenta i pausada a fi d'assimilar adequadament els conceptes. La relació entre els llocs específics per al treball de simetries es detalla en les següents figures.

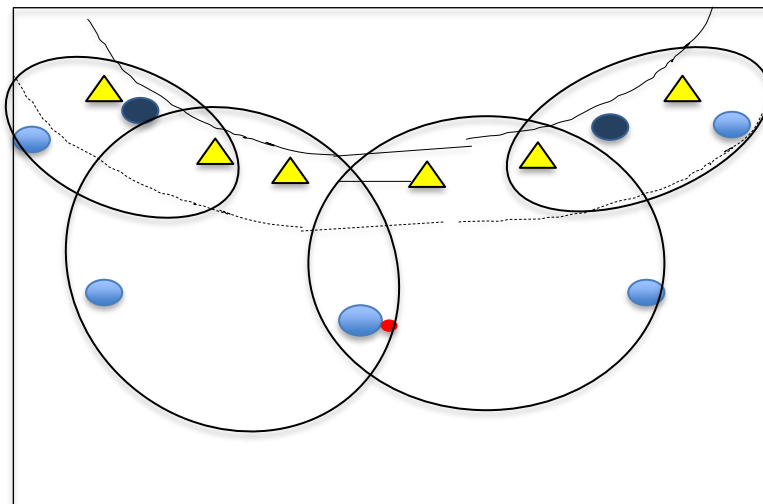

Figura 6. Relació de jugadors segons llocs específics en la mateixa línia.

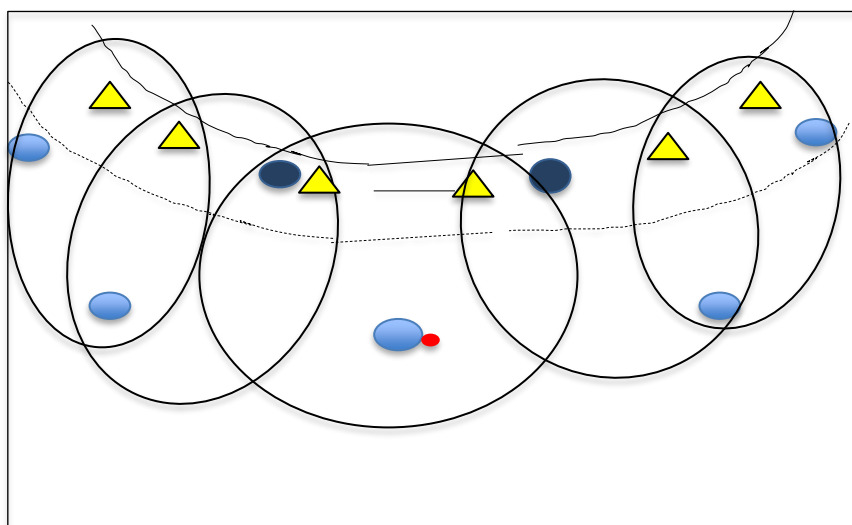

Figura 7. Relació de jugadors segons llocs específics en diferents línies.

Segons els jugadors vagin resolent amb seguretat i soltesa la situació 2x2, començarem a treballar les situacions motrius següents: 3x3, 4x4, 5x5 i 6x6.

3. LA CIRCULACIÓ DE BALÓ

La circulació del baló és la transmissió d'aquest d'un jugador a un altre i l'ocupació dels espais lliures, a través de les conductes dels successius posseïdors del baló i els companys de cada posseïdor, per a la mobilització i desequilibri de l'adversari i l'explotació d'eixos desequilibris. Segons este autor, es basa en el principi que el baló que roman en possessió d'un jugador facilita la protecció defensiva d'eixa zona, mentres que el baló que circula dificulta i retarda eixa protecció. No es tracta d'entendre la circulació com una simple successió de passes, sinó que és necessari l'existència d'una lògica que la dirigeixca, que pot concretar-se en els aspectes següents:

- Conservar el baló, assegurant la continuïtat en els suports.
- Dificultar la basculació defensiva en funció de la situació variable del baló.
- Mobilitzar la defensa cap a unes zones per a ampliar els espais en zones oposades.
- Aprofitar les línies de passe lliures oferides pel moviment de resposta dels defensors davant del moviment del baló i dels atacants.
- Explotar els desequilibris d'ocupació espacial que es produïsquen en la defensa.

3.1. Anàlisi dels rols en la circulació de baló.

Perquè siga efectiva, els atacants sense baló (ASB) deuen:

- Mantindre un dinamisme permanent en el lloc en què es troben. Eixe dinamisme serà tant més necessari i important com més pròxim es trobe el baló.
- Constituir un suport potencial i efectiu sobre el posseïdor. Dirigir-se cap als espais lliures que siguen útils per al joc de l'equip i als quals el posseïdor puga passar el baló.
- Observar constantment la posició i dinamisme de la resta de companys i adversaris a fi de poder anticipar-se a les seues accions.

D'altra banda, l'atacant amb baló (ACB) deu:

- Mantindre un ampli camp visual, que ha d'englobar a la major part dels seus companys i espais lliures, per a poder seleccionar el passe més adequat, ja que seguint a Parlebàs (1988), l'acció d'un jugador és essencialment absurda si no està lligada a la dels altres participants.
- Ser constantment perillós, la qual cosa significa mantindre's orientat cap a la porteria contrària.
- Dominar una gran varietat de formes de passe (passe en proximitat), sent capaç de passar "contornejant els flancs del defensor".
- Seleccionar adequadament la solució en funció de la situació. Com més ràpida i precisa siga el procés perceptiu i de presa de decisions del jugador més ràpid i adequat serà el passe, obtenint majors beneficis per al joc de l'equip.
- Encadenar els seus moviments com ACB i ASB. No oblidar que immediatament després de realitzar el passe ha de posar en marxa les intencions tàctiques com ASB, la qual cosa facilitarà els combinacions ràpides entre diversos jugadors.

3.2. Bases tecnicotàctiques d'intervenció

Per a desenrotllar una organització coherent i lògica, a més del compliment de cada rol, és precí...

- Mantindre un equilibri en els suports: Intentar que l'ACB tinga suports per davant, darrere i els costats.
- Variar i alternar els diferents paràmetres del moviment: ritme i velocitat del passe, direcció, sentit, distància, mode, mà dominant utilitzada, orde seqüencial.

- Tindre una bona qualitat de la tríade: desmarcatge, fixació i passe. Els ASB han de desplaçar-se per a ocupar i crear espais lliures, l'ACB ha de fixar almenys a un defensor i els passes han de ser ràpids, precisos i ajustats als interessos de l'equip.

- Dominar els mitjans específics d'una bona circulació de baló.

Els mitjans específics de la circulació del baló són:

- Jugar alternativament amb els jugadors situats en l'interior de la defensa (pivots) i amb els jugadors de la perifèria (la resta) .

- Devolució del baló al costat de procedència (canvi de sentit en la circulació del baló) .

- Botar-se a un company limítrof o contigu.

- Ús discrecional de passes llargs

4. LA CIRCULACIÓ DE JUGADORS

Antón (1998) ho definix com el conjunt de desplaçaments cap a altres llocs o canvis de llocs específics que realitzen els jugadors de l'equip atacant per a sorprendre l'adversari en els nous espais o col·laborar amb els seus companys facilitant les penetracions o accions perilloses de llançament. La circulació de jugadors és imprescindible per al desenrotllament d'un concepte de joc circulant. Mentre que en el joc posicional el jugador roman en el seu lloc, en el circulant es produïxen circulacions de jugadors cap a altres llocs específics.

La permanència d'un equip en atac posicional porta amb si una adaptació progressiva dels defensors als seus oponents directes, mentre que la circulació de jugadors a altres espais obliga a una readaptació defensiva, canviant d'oponents i responsabilitats directes, permetent d'esta manera als atacants trobar altres solucions i noves vies de progressar a les seues distàncies eficaces o aconseguir penetracions.

La seua utilització requereix, a més de la iniciativa individual, d'una organització tàctica que es desenrotlla en estreta relació amb la circulació de baló. Es regix pel principi específic de la busca d'espais lliure i ser suport fora del lloc.

Els principals objectius específics que poden perseguir-se en una circulació de jugadors són:

- Sorprendre a un oponent directe o no directe a l'iniciar la circulació moltes vegades des de fora del camp visual dels defensors implicats.

- Aprofitar i explotar els espais lliures creats en l'interior de la defensa durant el seu funcionament.

- Constituir un suport eventual sobre el posseïdor del baló quan hi ha una pressió defensiva sobre el mateix que dificulta la comunicació i la continuïtat del joc.

- Fixar a l'oponent directe o no directe de forma lateral o cap arrere, creant espais en benefici d'altres companys.

- Coordinar qualsevol altre mitjà bàsic col·lectiu (encreuament, passe i va, bloqueig, etc.) amb companys situats en llocs específics no limítrofs.

- Canviar l'estructura del dispositiu ofensiu per a desajustar les responsabilitats defensives i emprendre nous procediments tàctics de joc a partir d'esta nova estructura.

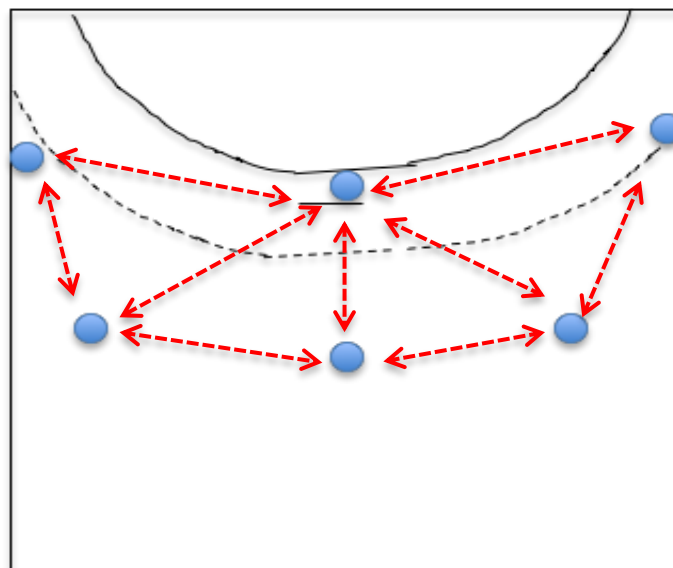

Figura 8. Passes en la perifèria i l'interior.

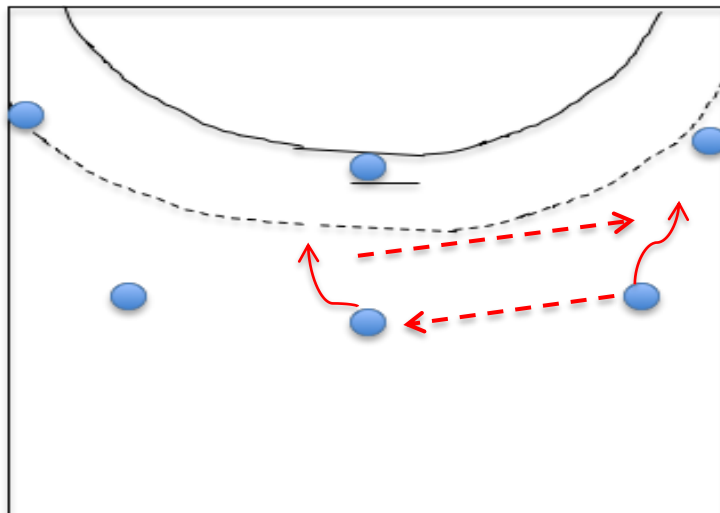

Figura 9. Devolució del baló a la zona de procedència

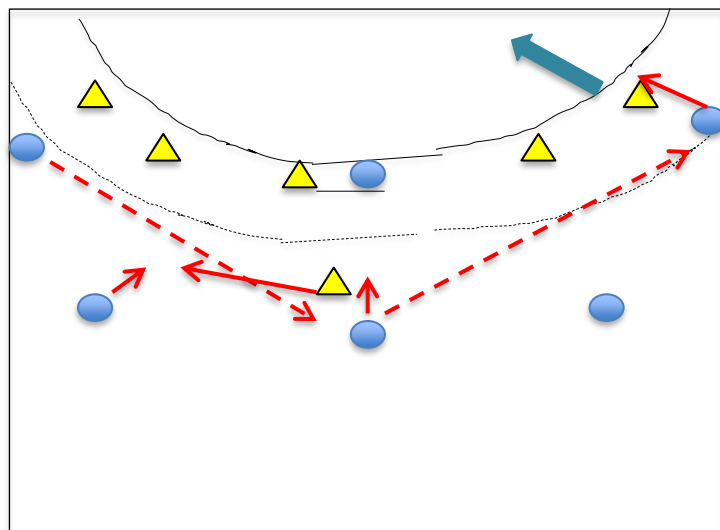

Figura 10. Salt d'un company limítrof

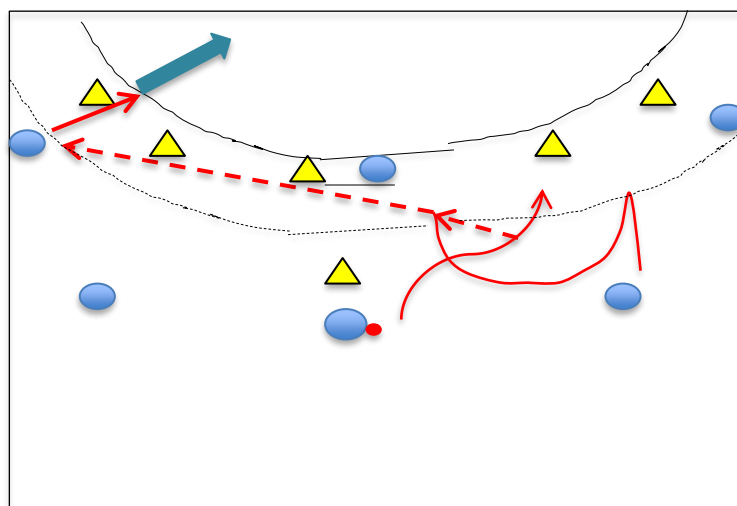

Figura 11. Passada llarga

4. LA CIRCULACIÓ DE JUGADORS

Antón (1998) ho definix com el conjunt de desplaçaments cap a altres llocs o canvis de llocs específics que realitzen els jugadors de l'equip atacant per a sorprendre l'adversari en els nous espais o col·laborar amb els seus companys facilitant les penetracions o accions perilloses de llançament.

La circulació de jugadors és imprescindible per al desenvolupament d'un concepte de joc circulant. Mentre que en el joc posicional el jugador roman en el seu lloc, en el circulant es produeixen circulacions de jugadors cap a altres llocs específics.

La permanència d'un equip en atac posicional porta amb si una adaptació progressiva dels defensors als seus oponents directes, mentre que la circulació de jugadors a altres espais obliga a una readaptació defensiva, canviant d'oponents i responsabilitats directes, permetent d'esta manera als atacants trobar altres solucions i noves vies de progressar a les seues distàncies eficaces o aconseguir penetracions. La seua utilització requereix, a més de la iniciativa individual, d'una organització tàctica que es desenvolupa en estreta relació amb la circulació de baló.

Es regix pel principi específic de la busca d'espais lliure i ser suport fora del lloc. Els principals objectius específics que poden perseguir-se en una circulació de jugadors són:

- Sorprendre a un oponent directe o no directe a l'iniciar la circulació moltes vegades des de fora del camp visual dels defensors implicats.

- Aprofitar i explotar els espais lliures creats en l'interior de la defensa durant el seu funcionament.

- Constituir un suport eventual sobre el posseïdor del baló quan hi ha una pressió defensiva sobre el mateix que dificulta la comunicació i la continuïtat del joc.

- Fixar a l'oponent directe o no directe de forma lateral o cap arrere, creant espais en benefici d'altres companys.

- Coordinar qualsevol altre mitjà bàsic col·lectiu (encreuament, passe i va, bloqueig, etc.) amb companys situats en llocs específics no limítrofs.

- Canviar l'estructura del dispositiu ofensiu per a desajustar les responsabilitats defensives i emprendre nous procediments tàctics de joc a partir d'esta nova estructura.

4.1. Classificació i característiques.

Segons Antón (1998) podem classificar-les en funció del nombre de jugadors que intervenen i de les intencions tàctiques que es persegueixen en circulacions simples individuals i dobles coordinades (Fig. 12):

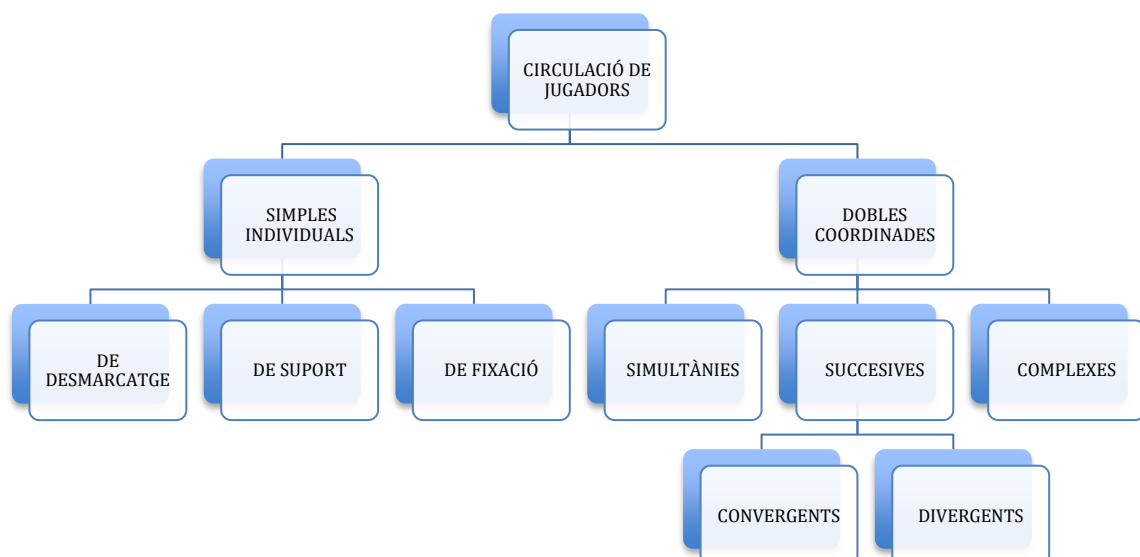

Figura 12. Classificació de la circulació de jugadors segons Antón (1998)- Circulacions simples individuals: Aquelles en què un jugador abandona el seu lloc específic per a anar a ocupar un altre espai. Es classifiquen en:

- De desmarctatge: se circula cap a l'interior de la defensa i cap a espais pròxims a l'àrea de porteria, tractant d'aprofitar els espais lliures creats com resultat dels desplaçaments defensius.

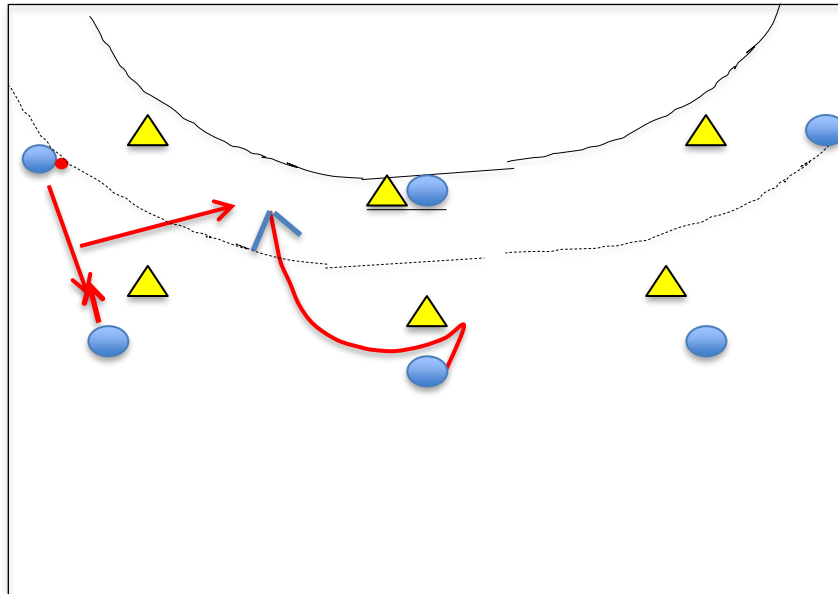

Figura 13. Circulació de desmarctatge del jugador central

- De suport: El jugador, ubicat en lloc específic allunyat del baló, es desplaça cap a la zona on es produïx pressió sobre l'ACB, constituint un suport d'este per a assegurar la continuïtat del joc.

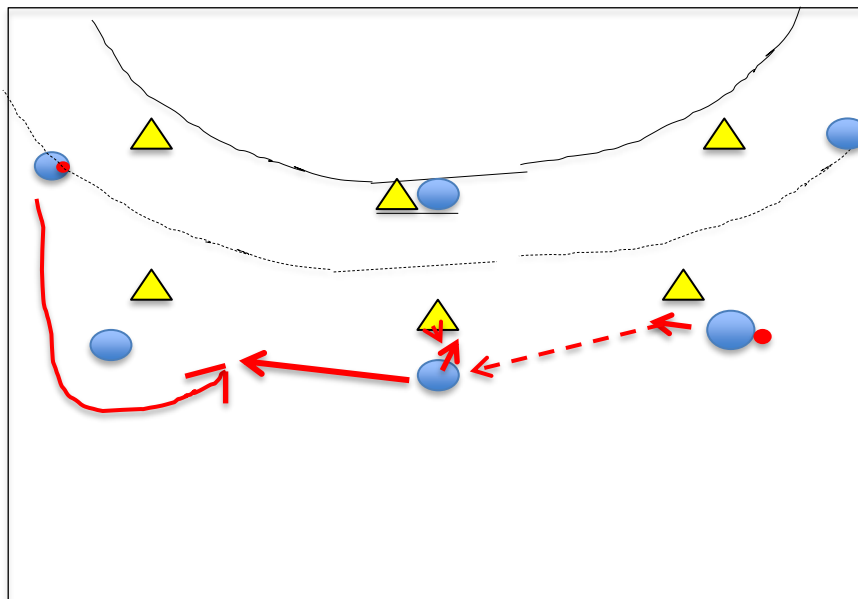

Figura 14. Circulació de suport de l'extrem esquerre.

- De fixació. El jugador circula des d'arrere cap avant (des de 1a línia a pivot) o en trajectòries diagonals o laterals a porteria (des dels extrems als laterals) , per a fixar o atraure al defensor cap al costats o cap arrere (cap a l'àrea de porteria) en la direcció del seu desplaçament, possibilitant les progressions a distància eficaç o penetracions dels companys pròxims a la zona de circulació.

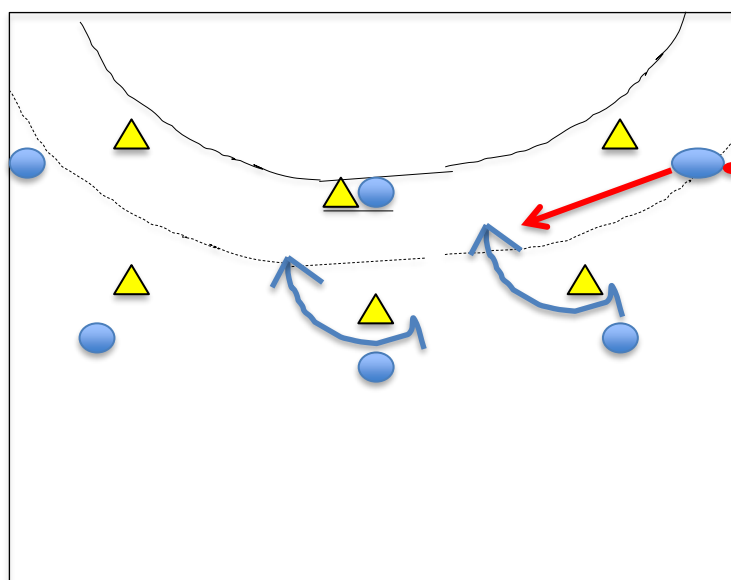

Figura 15. Circulació de fixació del central intentant retardar a l'avançat, creant espai de progressió per al lateral dret.

Circulacions dobles coordinades: Aquelles en què dos jugadors abandonen els seus llocs específics per a ocupar altres espais. Es dividixen en:

- Simultànies: dos jugadors situats en llocs diferents inicien al mateix temps una circulació fora del seu lloc específic oferint-se com a suports al posseïdor.

Poden ser:

- Paral·leles: els jugadors circulen en trajectòries semblants i paral·leles.
 - Creuades: els protagonistes creuen les seues trajectòries, situant-se a un costat i a l'altre del posseïdor.
- Successives: dos jugadors situats en llocs diferents inicien amb escalonament espai-temporal una circulació fora del seu lloc específic oferint-se com a suports al posseïdor. Poden ser:
 - Convergents: Les trajectòries són semblants i en el mateix sentit i ocupen zones pròximes, aprofitant el segon jugador els espais creats en la fixació realitzada per la 1a circulació.
 - Divergents: Les trajectòries són contràries, mentres que un jugador atrau als defensors cap a un costat, l'altre aprofita esta fixació per a desplaçar-se al costat contrari.

Circulacions complexes: Aquelles en què més de dos jugadors abandonen els seus llocs específics per a ocupar altres espais.

4.2. Bases tecnicotàctiques d'intervenció.

Segons Antón (1998) , perquè siga efectiva és necessari seguir unes pautes d'actuació individual:

- Canvi de ritme, per a sorprendre l'adversari.
- Recorregut elàstic i variable, ajustat a la situació.
- Velocitat ajustada a la situació.
- Tendència a desplaçar-se cap als propis punts forts.

- Preparació per a rebre el baló en qualsevol moment.
- Possibilitat d'assumir altres tasques.
- Utilitzar les diferents alternatives de desplaçament.

També és necessari que l'equip complisca amb unes pautes d'actuació col·lectiva:

- No circular més d'un jugador cap al mateix espai.
- Ajustar les trajectòries si circulen dos jugadors al mateix temps.
- Respectar els principis d'amplària i profunditat de l'atac.
- Procurar l'existència de suports interns i externs.
- Acompanyada d'una progressió o penetració immediata.
- Després de circular, equilibrar l'espai abandonat.

5. LA BASCULACIÓ

La basculació és la forma de joc col·lectiu defensiu per la que els jugadors intenten evitar que existisquen espais lliures en la zona on està el baló per a evitar l'eficàcia d'atacs que utilitzen les penetracions successives.

Per a Antón (2002) es regix pels principis de protecció de la porteria i de focalització de l'atenció i els desplaçaments en el moviment del baló, perquè només des de la zona on es troba el baló l'adversari pot aconseguir gol. Es planteja com a mitjà tàctic fonamental per a contrarestar la circulació del baló i dificultar la circulació de jugadors, sempre que esta circulació es produísca cap a la zona on es troba el baló. També és una activitat preventiva que facilita la realització de mitjans col·lectius defensius més complexos que responguen a mitjans col·lectius ofensius. Com a objectius específics que poden associar-se a la basculació Antón (2002) indica els següents:

- Contrarestar la circulació del baló de l'equip atacant.
- Situar els defensors en condicions idònies per a realitzar la cobertura o doblatge quan els seus companys limítrofs actuen contra l'oponent amb baló.
- Dificultar els espais de penetració i la circulació de jugadors cap a la zona del baló.
- Adoptar un dinamisme constant concentrant el camp visual en la situació del baló, i els moviments i desplaçaments defensius en funció de la perillositat de cada posseïdor.

-Disposar als defensors en situacions espacials tals que permeten la intervenció sobre el seu oponent directe mentre protegixen la zona del baló.

5.1. Classificació i característiques.

Es classifiquen segons:

- La situació dels executants.
- En: basculació en la mateixa línia defensiva i basculació en línia distinta.
- El nombre de jugadors en cada línia. Basculació de tres, quatre cinc o sis jugadors.

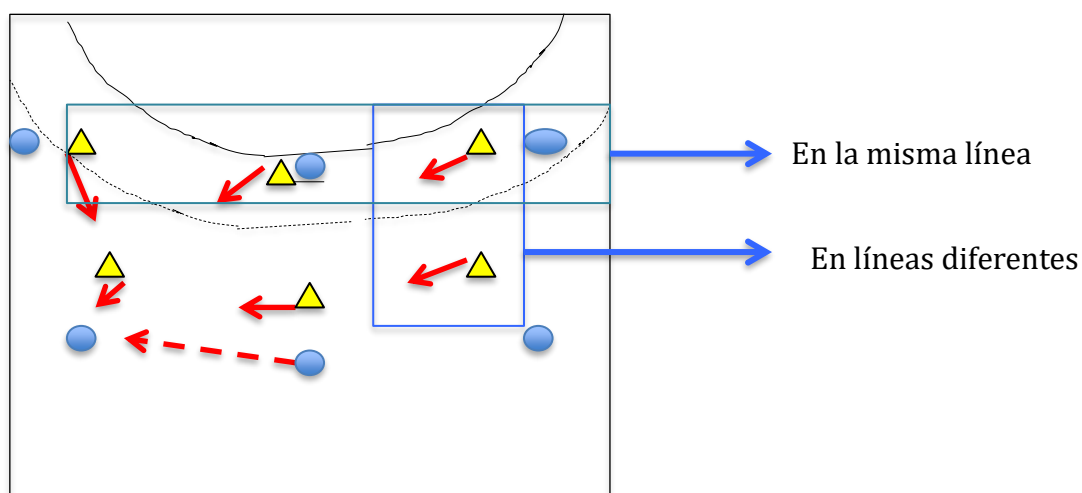

Figura 16. Basculació en funció de la línia defensiva

5.2. Bases tecnicotàctiques d'intervenció.

Per a ser eficaç ha de regir-se per les premisses...

- Situar-se per a poder realitzar el doblatge si el company es veu sobrepassat en l'un contra u.
- Situar-se per a poder assumir el control de l'oponent directe si este rep el baló.
- Ajustar els aspectes anteriors en funció de les característiques dels jugadors i de la situació de joc. Antón (2002) considera que les bases d'intervenció d'este mig són:
 - Implica tots els jugadors en defensa en tot moment de l'activitat defensiva, per la qual cosa representa la primera manifestació de principi d'ajuda mútua.

- Requerix un desplaçament col·lectiu que segueix la circulació del baló i la dimensió de la qual s'ajusta a la velocitat d'eixa circulació.

- Este desplaçament es realitza per mitjà de desplaçaments defensius laterals i diagonals fonamentalment.

- Sempre que siga possible, les línies dels muscles dels defensors limítrofs han de trobar-se en el mateix pla.

- Tot defensor ha de captar constantment informació de la situació del baló i dels atacants cap a la zona del baló.

- Els defensors de zones més centrals solen realitzar desplaçaments més curts però continus en funció que el baló passa amb més freqüència per eixes zones.

- Els defensors de zones exteriors estan obligats a realitzar desplaçaments més amplis.

- El límit màxim de la basculació és el començament de la superfície de responsabilitat del company defensor no limítrof. Una basculació exagerada deixarà lliures espais pels quals l'atacant podrà penetrar si es produïxen passes ràpids cap a la zona desprotegida.

- El moviment col·lectiu ha de realitzar-se de forma uniforme i quasi simultàniament.

- Una situació del baló més pròxima a l'àrea de porteria exigirà major basculació sobre eixa zona (a perill més imminent, major protecció) .

- La basculació zonal es pot plantejar de dos formes: En "línea de tir" o en "bloc defensiu".

➤ La basculació en línia de tir es caracteritza perquè cada jugador ha de romandre molt pròxim a l'eix que forma la situació del seu oponent amb la porteria. L'element dominant en la posició del defensor és l'atacant directe o que es troba en la seua zona de responsabilitat.

➤ La basculació en bloc defensiu es caracteritza perquè l'element dominant en la posició del defensor és la situació del baló. El jugador és responsable de la seua zona defensiva quan esta està ocupada per un atacant, però també és responsable de la zona immediata lateral per la dreta i per l'esquerra. És en esta concepció on la basculació adquirix la seua major dimensió i importància.

6. EL DOBLATGE.

El doblatge és l'acció per la qual el company d'un jugador sobrepassat en l'un contra u per un atacant amb baló, assumix el control d'este, deixant Handbol 180 momentàniament el control del seu oponent directe, per a evitar la penetració de l'atacant amb baló. Antón (2002) considera que és un mitjà reactiu, perquè el defensor reacciona davant de les demandes que planteja la situació de joc, que requereixen ineludiblement una ajuda decisiva al company limítrof superat. En estes circumstàncies el manteniment del marcatge sobre l'oponent directe és inútil, ja que la penetració i llançament del posseïdor està garantit si no es modifica la jerarquia de prioritats, reemplaçant al company superat, intentant realitzar les funcions que li corresponien. Encara que s'assumix la responsabilitat d'un oponent diferent de l'establert en la distribució inicial, no ha de considerar-se com un canvi d'oponent. El lloc específic és el mateix, ja que en defenses zonals el defensor el que realment defén és un espai i no un jugador concret i les dimensions d'eixe espai comprenen una superfície que és assecant amb l'espai defensiu del company superat.

6.1. Bases tecnicotàctiques d'intervenció.

Segons Antón (2002) el doblatge per a ser eficaç ha de regir-se per les premisses següents:

- Reprendre el control de l'oponent directe com més prompte millor siga possible.
- Com es tracta d'una solució d'emergència, intentar controlar totalment a l'ACB.
- Necessari avaluar adequadament la perillositat de la situació abans de realitzar-la.

La conducta del jugador que realitza el doblatge ha de contemplar els següents aspectes:

- Conèixer les característiques i capacitats fonamentals de l'oponent no directe per a poder reaccionar amb anticipació i eficàcia.
- Percebre els indicis que apareixen en la lluita anterior d'1 contra 1 per a previndre el resultat i poder anticipar-se.

- Triar alguna de les següents estratègies en funció de la situació:

- Realitzar un control de l'ACB, la qual cosa obliga a provocar colp franc.
- Provocar una falta de l'atacant.
- Interceptar el passe cap a la zona previsible de superioritat.
- Blocar el llançament.
- Reduir l'angle de tir o tapar trajectòries de llançament

D'altra banda, la conducta del jugador doblegat ha de regir-se per les premisses:

- Reaccionar ràpidament i reintegrar-se en l'estructura del sistema defensiu corresponent.

- Realitzar un desplaçament cap arrere, evitant agafar al seu oponent per darrere o lateralment.

- Estar disposat a realitzar la cobertura i el doblatge al company que li està doblegant.

- Sovint, si està situat en zones centrals una de les seues missions és colar-se en línia de passe amb el pivot o amb el jugador que es trobe en l'interior de la defensa.

7. BIBLIOGRAFÍA

- Guzman Luján, JF. (2007). Apuntes de Balonmano: Una propuesta teórico-práctica.
- Oliver, J.F. y Sosa, P.D. (1996) Balonmano. Ministerio de Educación y Cultura. Consejo Superior de Deportes. Madrid.
- Guía de trabajo para la formación en balonmano. Programa de Tecnificación grupo femenino. Oliver Coronado y cols. Real Federación Española de Balonmano (2009).
- Antón, J.L. (1998). Balonmano, táctica grupal ofensiva: Concepto, estructura y metodología. Madrid: Gymnos.
- Antón, J.L. (2002). Táctica grupal defensiva. Granada: Grupo Editorial Universitario.